

5 × denken aan Jef

Ik zag Jef een keer life en er was niks veranderd

De kop was uit solide eik gekapt. Het hoedje was er later opgemonteerd samen met de sjaal. Zijn schouders ligt gebogen. Hij had ook veel te dragen, hij zag zoveel.

Hij droeg zijn hart in beide handen voor zich uit. Voor het geval hij ongelegen kwam.

“_____” zei hij. Dan bleek die kop uit rubber.

Met grote Swa swingde hij langs Vlaandrens wegen, kwam zijn Maria tegen en woodpeekte “con brio” zijn signatuur in elke plankenvloer.

De Swa ging weg en 't Manneke stond helemaal alleen langs de autosnelweg met vochtige ogen en een zonnebloem in zijn hand.

En de mensen lachen.

Van dan af stapte 't Manneke elke avond vòòr het slechte nieuws de huiskamer binnen om te zeggen dat er nog hoop was.

En de mensen lachen.

Jef was een woodpecker.

Jef was een jan zonder vrees.

Jef was een alverman.

Een alver is een kleine zilverkleurige soort karper, tot ongeveer 15 cm. lang, die in onze binnenwateren vertoeft.

De man is dood, de alver zwemt nog vrij rond.

's Nachts lachen de vissen in 't Schelt.

Josse De Pauw

Piet Sterckx – Foto Marc Cels

In memoriam

Piet Sterckx

Eind juni 1987 stierf Piet Sterckx, 62 jaar oud. Veertig jaar lang werkte hij als journalist bij *De Nieuwe Gazet* waar hij o.a. de cursiefjes *Dagschuimer* verzorgde. Naast zijn belangstelling voor theater had hij ook een sterke interesse voor plastische kunst. In 1978 maakte hij zijn debuut als romanschrijver met *Een burgerlijke vakantie in het Zuiden*; in 1981 volgde hierop *Dertig dagen robot zijn*.

Zijn debuut als toneelacteur had Sterckx veel eerder gemaakt: tussen 1953 en 1961 – met een uitloperijtje in 1969, nl. *De Overzitters*, gecreëerd door het E.W.T. – schreef hij een klein oeuvre toneelwerken bij

elkaar dat tot het origineelste behoort uit onze naoorlogse theaterliteratuur. In 1958 ontving hij voor *Slakken en Naalden* (1957) de Driejaarlijkse Staatsprijs voor Toneel.

Het toneelwerk van Sterckx kan niet losgezien worden van de beweging der Kamertonelen: deze kleine theaters die tussen 1950 en 1960 op diverse plaatsen in het land ontstonden en waar jonge toneelspelers en -regisseurs die geen heil zagen in het werken binnen grote structuren als K.N.S. of K.V.S. een uitweg vonden voor hun creativiteit.

Naast het Kamertoneel van Jan Walravens (Brussel, 1953) en Toneelstudio '59 (dat later Keldertheater Arca ging heten) (Gent, 1950) ontstond in 1953 in Antwerpen het Theater-op-zolder, waar o.a. Tone Brulin zijn eerste sporen verdiende. Theater-op-zolder veranderde later

zijn naam in Nederlands Kamertoneel en nog later (1967) in Groot Limburgs Toneel, die eigenaardige Belgisch Nederlandse constructie, waarbinnen het in 1975 een weinig roemrijke dood zou sterven. Piet Sterckx werd zowat dé huisauteur van Theater-op-zolder – Nederlands Kamertoneel; bijna al zijn werken *De Verdwaalde plant* (1953), *Sonate voor twee scharnieren* (1954), *Spook in 't kwadraat* (1956), *Slakken en Naalden* (1957), *De Gelijkbenigen* (1960) en *Altijd Vrijdag* (1961) werden er gecreëerd, meestal in een regie van Lode Verstraete. Behalve de vermelde titels schreef hij ook nog een aantal luisterspelen en enkele eenakters zoals b.v. *Geschminkt Zelfportret*. Met uitzondering van *De Overzitters* (1969), zou hij er na de produktie van *Altijd Vrijdag*, dat in het Nederlands Kamertoneel slechts één opvoering beleefde, als toneelacteur het zwijgen toe doen.

De bloeiperiode van toneelschrijver Sterckx en die van het Nederlands Kamertoneel vielen samen. Sterckx schreef in *functie van dit* (soort) theater: een kleine cast, een beperkte ruimte, slechts enkele lichteffecten...

In zijn werken speelt Sterckx vaak met de verwarringen tussen illusie en werkelijkheid. Zonder dat we de sfeer magisch-realistisch of absurdistisch kunnen noemen, is er dikwijls sprake van raadselachtige, onverklaarbare gebeurtenissen; het misdaadthema duikt constant op. De taal van zijn stukken is direct, zonder franjes; de structuur niet traditioneel, de situaties niet realistisch en de personages niet psychologisch getekend, soms zelfs tot een niet-meer-menselijke gedaante gedatureerd. Sterckx: “Toneel wordt niet gespeeld door acteurs, maar door mensen die men personages noemt”... (De Vlaamse Gids, 1959).

Precies het feit dat Sterckx in het begin van de jaren '50 het realistische huiskamertoneel achter zich liet en ook aan de eventueel absurdistische of existentialistische invloeden van dat moment een zeer persoonlijke vertaling wist te geven, maakt hem in de historische ontwikkeling van onze toneelschrijfkunst tot een belangrijke schakel. Of zijn werk inhoudelijk en structureel zo sterk blijkt, dat het boven zijn historische gebondenheid aan de Kamertoneelbeweging kan uitstijgen en tot nieuwe ensceneringen kan leiden, zal de geschiedenis moeten uitwijzen.

Marianne Van Kerkhoven